

בענין מזוזות - שיעור 814

I. בדיקת המזוזות

- (א) **אם צריך סופר בקי** לבדיקת המזוזות עיין בשו"ת חת"ם סופר (י"ד רפ"ג) שכתב דכבר ביארו בתוספות (מנחות מ"ג:) דלאו לענין חסירות ויתירות קאמר שצריך בדיקה אלא שמא בלוי ונתקלקלו או נרקבה או נגנבה כפירש"י (יומא י"ח) אך פשוט דבדיקה בפנים בעינן לעיין באותיות אם לא ירקב אות א' אבל לא בעי מומחה הבקי בחסירות ויתירות אלא כל אדם יכול לבדוק אבל על כל פנים צריך לפותחן ולעיין בכל אות
- (ב) **זמן הבדיקה** - עיין ביומא (י"ח:) דמזוזות יחיד נבדקת פעמיים בז' שנים וכ"כ השו"ע (ר"ח - ח) ודלא כהר"ן דנבדקת פעם א' בשבע שנים ונהגתי לבדוקם בשנה מעוברת ואבאר
- (ג) **מזוזות של רבים** דהיינו של בית הכנסת או בית המדרש או חצר של רבים נבדקת כל חמש ועשרים שנה (ר"ח - ח) אמנם בית שיש בו הרבה בעלי בתים ועושין ביחד מזוזה בפתח הסמוך לרה"ר נקראת של יחיד ורק פעמים בשמיטה
- (ד) **במקום המיועד לרקבון** כגון שיש שם לחלוחית יש לבדוק תדיר לכל הפחות פעם בשנה (ערוך השלחן י"ד ר"ח - ח)
- (ה) **קודם שצובעין הכתלים** מחוייבין להסיר המזוזות וכן יראה כבודם אבל לא הסירום וצבעו על המזוזה הוא יותר חיוב וצריך לבדוקם אחר הצביעה (אג"מ י"ד ח - קפ"ג)
- (ו) **בדק ה' מזוזות** ומצאן כשרים צריך לבדוק השאר דלא כל המקומות שוות (פתחי תשובה ר"ח - ח)
- (ז) **לכתחלה** אין לכתוב "נבדק" על צד שמבחוץ דאין להוסיף דבר שלא הוזכר במנהגים (אג"מ י"ד ז - ק"מ צספו)
- (ח) **יש נוהגים** לבדקם כל חודש אלול (קשו"ע קל"ח - ג)
- (ט) **יכול להניח על הכותל** מזוזה פסולה עד שתחליפו בכשרה משום ביוש ואבאר

II. פסקי הערוך השלחן

- (א) **אם אין המזוזה בתוך תיק** אסור להניח ידו עליה וליגע בידו בלי הפסק כמו בס"ת (עה"ש רפ"ה - ה בשם הגרע"א)
- (ב) **יש להסתפק** כשהישראל מחזיק בביתו משרתים אינם יהודים ומייחד להם חדר להם לבדם אם אותו החדר חייב במזוזה ונראה דחייב ולא דמי למשכיר ביתו לאינו יהודי דפטור דחובת הדר היא (עה"ש רפ"ו - ג)
- (ג) **בית או חדר** שאין דרים בו רק חפציו שם כמו garage חייב במזוזה (יומא י"ח ועה"ש רפ"ו - ד)
- (ד) **בית האסורים** פטורים במזוזה (עה"ש רפ"ו - ח) וע"ע בסעיף ד' דחייבין ואבאר
- (ה) **מי שאין לו מזוזה בפתחו** אסור לו להשהות בו אפילו רגע וצריך לקנות מזוזה ולקובעה

מיד ואם הוא שבת אם יש לו חדר אחר לא ישב בחדר זו (רפ"ה - ה)

(ו) **בתי כנסיות** פטורים מן המזוזה דזהו מקדש מעט ולא לדירה אבל בית המדרש יש מחלוקת בדבר וקובע בלא ברכה

III. מספר חובת הדר

(א) **מותר ליקח מזוזה** מפתח זה ולקבעה בפתח אחר ודוקא בפתח שגם הוא חיובו כראשון (דף י"ח)

(ב) **היוצא מן הבית** לא יטול המזוזה אם בדעתו להשכירו לישראל ומ"מ מותר לבקש דמיה וכן מותר ליטלה ולקבוע מזוזה אחרת שאינה חשובה כל כך והיוצא על דעת להרוס הבית מותר ליטלה וכן אם משכירו לעכו"ם

(ג) **אסור למסור מזוזה לעכו"ם** ואם יש חשש משום איבה או משום סכנה מותר

(ד) **מקום המיוחד לתשמישי דירה** כגון אוצרות יין ושמן ובזמננו storage room חייב במזוזה (רפ"ו - ה) אם הוא ד' אמות על ד' אמות

(ה) **השוכר בחוץ לארץ** דירה ליותר מל' יום בקנין שאינו יכול לחזור בו יקבע מיד בלא ברכה ולאחר ל' יטלנה ויחזור ויקבענה בכרכה (דף ל"ח) אבל הדר במלון עד ל' יום פטור (דף ל"ח)

(ו) **בתי חולים** פטורים שעיקרם לדירת עראי (דף ל"ג)

(ז) **בתי מלאכה** ומשרדים וחנויות קובעין מזוזות ומ"מ אין לברך עליהן (דף ל"ד)

(ח) **חדר שאין בו ד' אמות על ד' אמות** פטור (רפ"ו - י"ג) ואם יש בו כדי לרבע ד' אמות על ד' אמות יקבע בלא ברכה (דף ל"ט)

(ט) **אין הפתח חייב במזוזה** (רפ"ז - ח) אא"כ יש בו ב' מזוזות (דף מ"ח)

(י) **תקרת הבית** יש אומרים שאינו נידון כמשקוף (חזו"א) ויש חולקין (דף נ"ג)

(יא) **פתח שאין לו דלתות** יקבע בלא ברכה (רפ"ו - ט"ו)

(יב) **מקום קביעותו** הוא בתחילת שליש העליון של גובה חלל הפתח ואם הפתח גבוה ביותר יניחנה כנגד כתפיו אף למטה משליש העליון (רפ"ט - ז)

(יג) **לכתחלה** יקבענה באלכסון ראשה כלפי פנים ואם אי אפשר יקבענה זקופה אבל קבועה הפוכה אינו יוצא (רמ"א רפ"ט)

(יד) **באיזה מקום עדיף** לקבוע המזוזה על הכותל מבחוץ או על הכותל מבפנים כשאי אפשר בענין אחר מסתברא דעדיף טפי לקבוע מבחוץ אבל אם מבפנים יכול לקבעה בחלל הפתח יותר טוב בלפנים

(טו) **יחזקנה במסמרים** אבל קבעה בדבק כשרה (דף ט"ג) בשם הערוך השלחן (רפ"ט - ט"ו)

(טז) **בירך** על כמה מזוזות לא יפסיק ביניהם ואם הפסיק חוזר ומברך (דף ט"ט)

(יז) **נטלה** על מנת לבדוקה אין צריך לברך ועיין בערוך השלחן שאם מחזירה אחר יום יברך

נדפס לעילוי נשמות אבי אורי ר' אליעזר ליפא ב"ר יעקב ארזבי ע"ה אלא אורחי האלה רחל ב"ר גרשון מנחם הענין הכבד ע"ה
ולעילוי נשמת אחי היקר ר' איסר זאב ב"ר אליעזר ליפא ע"ה
Previous shiurim are available at: www.SeeTorah.com